

INTERNI AKTI IN PRAVNI PROCESI V ORGANIZACIJAH TER UMETNA INTELIGENCA

ROŽLE PREZELJ, ALBIN IGLIČAR

Univerza v Mariboru, Fakulteta za organizacijske vede, Kranj, Slovenija
rozle.prezelj@guest.um.si, albin.iglicar@um.si

Interni akti avtonomnega prava zajemajo pravotvorno dejavnost sprejemanja pravnih norm in nadzora nad njihovim izvrševanjem v samoupravnih organizacijah in skupnostih. V njihovem delovanju se manifestirajo potrebe organizacij civilne družbe ter njihovih članov glede pravne varnosti in enakosti. Na splošno velja, da vsebino avtonomnih pravnih norm oblikujejo samoupravni subjekti v okviru ustave in zakonov. Umetna inteligenca s svojimi algoritmi nudi velike možnosti pri pripravi splošnih aktov, ugotavljanju njihove skladnosti z zakonodajo, njihovem posodabljanju in avtomatiziranju nadzora nad njihovim izvrševanjem. Ob vsej nesporni koristi orodij umetne inteligence za pripravo odločitev, mora ostati končna pravna odločitev v rokah človeka, njegovega razuma in njegove odgovornosti.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.fov.2.2025.58](https://doi.org/10.18690/um.fov.2.2025.58)

ISBN
978-961-286-963-2

Ključne besede:
interni akti,
načela urejanja,
metode,
skladnost,
odgovornost,
umetna inteligenca

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.fov.2.2025.58](https://doi.org/10.18690/um.fov.2.2025.58)

ISBN
978-961-286-963-2

Keywords:
internal acts,
regulatory imperatives,
methods,
compliance,
responsibility,
artificial intelligence

INTERNAL ACTS AND LEGAL PROCESSES IN ORGANIZATIONS AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE

ROŽLE PREZELJ, ALBIN IGLIČAR

University of Maribor, Faculty of Organizational Sciences, Kranj, Slovenia
rozle.prezelj@guest.um.si, albin.iglicar@um.si

Internal acts of autonomous law cover the law-making activity of adopting legal norms and controlling their enforcement in self-governing organizations and communities. In their operation, the needs of civil society organizations and their members regarding legal security and equality are manifested. In general, it is considered that the content of autonomous legal norms is formed by self-governing entities within the framework of the constitution and laws. Artificial intelligence with its algorithms offers wide possibilities in the preparation of general acts, determining their compliance with legislation, updating them and automating the control over their execution. Despite all the undeniable benefits of artificial intelligence tools for legal work, the final decision must remain in the hands of man, his intellect and his responsibility.

University of Maribor Press

1 Uvod

Interni akti avtonomnega prava zajemajo bolj ali manj samostojno v razmerju do države pravotvorno dejavnost sprejemanja pravnih norm in nadzora nad njihovim izvrševanjem v samoupravnih organizacijah in skupnostih, od lokalnih skupnosti, preko gospodarskih družb do najrazličnejših društev in drugih nevladnih organizacij. V njihovem delovanju se manifestirajo potrebe organizacij civilne družbe ter njihovih članov pri zasledovanju ciljev in namena delovanja, obenem pa tudi zagotavljanja pravne varnosti in enakosti v notranjih razmerjih. Tako notranji pravni akti določajo pristojnosti in postopke, ki jih izvajajo notranje enote in posamezni deli organizacije. S tem zagotavljajo predvidljivost in relativno stabilnost ter varnost notranjih razmerij ter procesov vodenja in upravljanja v organizaciji.

Na splošno velja, da vsebino avtonomnih pravnih norm oblikujejo samoupravni subjekti v okviru ustave in zakonov, znotraj tega pravnega okvira pa so ti subjekti pri postavljanju prava in procesih njihovega izvrševanja svobodni. Pri tem je potrebno dodati in izpostaviti še posamezne statute, ki jih lahko ima samoupravna organizacija v posameznem pravnem redu. To so na primer status nevladne organizacije v javnem interesu¹, drugi z zakonom podeljeni statusi organizacije, kot npr. status krovne športne organizacije². Status v obliki neposrednega ali posrednega članstva, in s tem dodaten okvir normiranja, pa lahko pridobi organizacija tudi v združenju organizacij na posameznem področju civilnega in svobodnega združevanja ljudi, kot je na primer članstvo športne organizacije v nacionalni panožni športni zvezi, le te pa v mednarodni športni zvezi kot je na primer Mednarodni olimpijski komite, Evropska nogometna zveza, Svetovna nogometna zveza, itd. (Prezelj v Rakočević Bergant et. 2020, str. 25-41). Ali pa npr. članstvo gospodarske družbe v cehovskem združenju, kot je na primer Gospodarska zbornica Slovenije³, itd.. Vsi ti statusi imajo tako neposreden ali posreden vpliv na pravotvornost posamezne organizacije (Chappelet 2010, str. 41-47). Z drugimi besedami to pomeni, da imajo tako organizacijsko kot tudi zunanje pravno okolje kot sta npr. državna zakonodaja ali pravo Evropske unije vpliv na interne pravne akte samoupravnih organizacij. Ob pozitivno pravni zakonodaji, ki lahko pogojuje ali omejuje pravotvornost samoupravne organizacije, ne smemo zanemariti tudi

¹ 6. čl. Zakon o nevladnih organizacijah (Ur. l. RS 21/18).

² 41. in 42. čl. Zakon o športu (Ur. l. RS 29/17).

³ Za več glej Zakon o gospodarskih zbornicah (Ur. l. RS 60/06, 110/09 in 77/11).

vpliva odločitev različnih sodišč na pravno prakso in razvoj pravnega sistema in s tem posledično tudi na normativno dejavnost posamezne samoupravne organizacije ter človekovih pravic kot osnovnih načel sodobne družbe.

Kadar govorimo o umetni inteligenci je potrebno opredeliti pojem, kaj z njim razumemo in s katerega zornega kota proučujemo predmet ali pojav. Iz našega razumevanja in za potrebe tega članka umetna inteligenca predstavlja neko intelektualno delo, ki ga izvede računalnik oz. tehnološko orodje. Nenazadnje na to nakazuje jezikovna razlaga samega izraza, ki je opredeljen kot neko bolj ali manj »intelektualno delo«⁴. Prav slednje predstavlja pomemben razločevalni element od drugih tehnoloških orodij, ki nam jih nudi moderna tehnologija, kot so npr. t.i. pametne pogodbe »smart contracts« na »blockchain« verigah. Pri slednjih gre za pogodbe - pogodbene kode, ki so samo izvršljive ob nastopu določenega dejstva, ki je pre-determinirano in zajeto v vsebini pogodbe.⁵ Drugače pa umetna inteligenca s svojimi algoritmi oziroma modeli učenja nudi velike možnosti v postopku pravotvornosti posamezne organizacije na način, da pomaga pri pripravi splošnih aktov, ugotavljanju njihove skladnosti z zakonodajo, njihovem posodabljanju in avtomatiziranju nadzora nad njihovim izvrševanjem.

Prav intelektualni doprinos orodij umetne inteligence predstavlja veliko pomoč pri analizi vhodnih podatkov in pripravi osnutkov pravnih aktov. Pri samodejnem odločanju pa mora biti navzoč človekov nadzor zaradi zagotavljanja pravne varnosti oziroma zaščite pravic posameznikov in organizacij (fizičnih in pravnih oseb). Ob vsej nesporni koristi orodij umetne inteligence za pripravo odločitev (Kerrigan, 2022, str. 23), mora torej ostati končna pravna odločitev, ki predstavlja spremembo pravnega stanja za posameznika ali organizacijo, v rokah človeka, njegovega razuma in njegove odgovornosti.⁶ Prav zagotovitev temeljnih načel, etičnosti, varnosti, demokratičnosti in interesov družbe, kot osnove za področje delovanje umetne

⁴ Dostopno na <https://fran.si>, dne 9.1.2025.

⁵ De Filippi, P., Wray, C., & Sileno, G. (2021). Smart contracts.

Internet Policy Review, 10(2), <https://doi.org/10.14763/2021.2.1549>, dostopno dne 9.1.2025.

⁶ Podobno npr. Kranjc, 2024, str. 567: »Čeprav lahko tehnologija prevzame marsikatero rutinsko nalogo, bodo le ljudje lahko odločali o subtilnih vprašanjih, kaj je pravični in kaj ne. Potrebno bo veliko modrosti in previdnosti, da bomo lahko ustvarjalno vključili v pravno delo te dragocene tehnološke dosežke in hkrati preprečili njihove zlorabe in negativne učinke.«

inteligence sta zasledovala tudi Evropski parlament in svet, ki sta sprejela Uredbo (EU) 2024/1689 o določitvi harmoniziranih pravil o umetni inteligenci.⁷

2 Vrste internih aktov

Pri avtonomnem pravnem urejanju odnosov v organizaciji so nekateri akti obvezni že po zakonu. To so:

- Temeljni akt oziroma družbena pogodba organizacije⁸,
- Pravilnik o promociji zdravja na delovnem mestu⁹,
- Pravilnik o prepovedi alkoholiziranosti in dela pod vplivom prepovedanih substanc – s postopki preverjanja¹⁰,
- Pravilnik o prepovedi mobinga¹¹,
- Akt o sistemizaciji delovnih mest (če je več kot 10 zaposlenih)¹²,
- Pravilnik o računovodstvu¹³,
- Pravilnik o varstvu osebnih podatkov¹⁴.

Polega tega pa sprejemajo ljudje v organizacijah še številne interne akte, ki niso neposredno zahtevani po zakonu, ki pa omogočajo urejenost notranjih organizacijskih razmerij, odnosov in procesov kot na primer :

- Pravilnik o delovnih razmerjih,
- Pravilnik o plačah in drugih prejemkih iz delovnega razmerja,
- Pravilnik o letnem dopustu,

⁷ Uredba (EU) 2024/1689 Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi harmoniziranih pravil o umetni inteligenci in spremembi uredb (ES) št. 300/2008, (EU) št. 167/2013, (EU) št. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 in (EU) 2019/2144 ter direktiv 2014/90/EU, (EU) 2016/797 in (EU) 2020/1828 (Akt o umetni inteligenci) z dne 13. junija 2024, dostopno na https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202401689, dostopno dne 11.1.2025.

⁸ 4. člen Zakona o družtvih (Ur. l. RS 64/11) in npr. 137. čl. Zakona o gospodarskih družbah (Ur. l. RS 65/09).

⁹ 6. čl. Zakona o varnosti in zdravju pri delu (Ur. l. RS 43/11).

¹⁰ 51/3 čl. Zakona o varnosti in zdravju pri delu :« Delodajalec ugotavlja stanje iz prvega odstavka tega člena po postopku in na način določenima z internim aktom delodajalca.»

¹¹ 47. čl. Zakona o delovnih razmerjih (Ur. l. RS 21/13).

¹² 22/2 čl. Zakona o delovnih razmerjih: »Delodajalec je dolžan s splošnim aktom določiti pogoje za opravljanje dela na posameznem delovnem mestu oziroma za vrsto dela. Ta obveznost ne velja za manjše delodajalce.«

¹³ 52. čl. Zakona o računovodstvu (Ur. l. RS 23/99): »Pravne osebe uredijo naloge in organizacijo računovodstva ter pravice in odgovornosti pooblaščenih oseb za razpolaganje z materialnimi in finančnimi sredstvi v pravilniku o računovodstvu.

¹⁴ 24. in 25. čl. Splošne uredbe Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. 4. 2016 (EU 216/679), 48. čl. Zakona o delovnih razmerjih.

- Pravilnik o varovanju poslovne skrivnosti,
- Pravilnik o službenih potovanjih,
- Pravilnik o delu od doma ipd.

Navedeni akti tvorijo notranji sistem pravil organizacije. Zato morajo biti pripravljene po načelih dobrega pravnega urejanja in nomotehnično dorečeni ter usklajeni z ustavo in zakoni¹⁵. Poleg tega je zahtevana tudi njihova medsebojna usklajenost, koherentnost oziroma neprotislovnost. Ob tem je pomembno še dejansko izvajanje notranjih splošnih pravnih aktov v vsakodnevni odnosih med ljudmi in pri izvajanju (pravnih) procesov, ki so potrebni za doseganje ciljev organizacije. Prav kompleksnejša struktura pravnega urejanja organizacije in reševanje sporov v organizaciji omogoča jasnejše zasledovanje ciljev organizacije in doseganje dolgoročnejših ter kompleksnejših ciljev te organizacije (Barber 2010 str. 27 - 30).

Kadar vključimo v oblikovanje internih aktov orodja umetne inteligence, morajo biti algoritmi, ki so namenjeni učenju umetne inteligence pravilno zasnovani in vključevati - v smislu bazičnih navodil za izvedbo neke operacije - najprej načela dobrega pravnega urejanja (3.1) in potem metodične prijeme nomotehnike (3.2) ter mehanizme za ugotavljanje dejanske skladnosti ravnanja z normativnimi okviri (3.3).

3.1 Načela pravnega urejanja

Za pravno urejanje notranjih odnosov v organizaciji in njenih razmerij z drugimi organizacijami je treba upoštevati vsa načela dobrega pravnega sistema. Izhodišče lahko predstavlja načelo restriktivnosti, ki je v slovenski Resoluciji o normativni dejavnosti ubesedeno kot napotek, naj s pravnimi normami urejamo razmerja »...le v primerih, ko zastavljenih ciljev ni mogoče uresničiti na drug način...«¹⁶. Pri tem so pomembna tudi resolucijska vodila o sorazmernosti in samoomejevanju ter načelo o potrebnosti in jasnosti pravnega normiranja.

¹⁵ Za pripravo državnih predpisov je bil že v prejšnjem desetletju vzpostavljena aplikacija oziroma modularno ogrodje za pripravo elektronskih dokumentov – MOPEd – v katerem se lahko pripravljajo besedila predpisov in pripadajoči dokumenti, ki spremljajo postopek priprave splošnega pravnega akta.

¹⁶ Resolucija o normativni dejavnosti (ReNDcj, Ur. l. RS 95/09).

Za odločitev, katere družbene odnose je treba vnaprej urediti z zakonom ali pa s kakšno drugo vrsto splošnih pravnih aktov, je nujno slediti resolucijskemu načelu potrebnosti normiranja¹⁷ ter upoštevati izoblikovane strokovne podlage pravne teorije in prakse ter dejanske družbene razmere v konkretni globalni družbi. V iskanju sredine med subnormiranostjo (podnormiranjem) in hipernormiranostjo (prenormiranjem) se je bolje nagibati na stran manjšega obsega pravnega normiranja. Več prostora kaže prepustiti drugim vrstam družbenih norm kot so morala, običaji, strokovna pravila določenih področij človekove dejavnosti in spontanemu ravnanju ljudi, njihovim izkušnjam in racionalnosti. Pravo sicer res posega v eksistenčno pomembne in potencialno konfliktno družbene odnose, vendar je le »ultima ratio«, t. j. skrajno sredstvo za njihovo oblikovanje in urejanje.

Načelo sorazmernosti opozarja na proporcionalnost pri predpisovanju obveznosti, kar zahteva tudi izbiro med različnimi vrstami splošnih pravnih aktov, s katerimi urejamo družbene odnose. Pri tem gre za politično in strokovno zahtevna vprašanja razmejevanja med ustavo, zakonom, uredbo in pravilnikom na eni strani ter za razmejevanje med državnimi in avtonomnimi (samoupravnimi) pravnimi viri znotraj organizacije na drugi strani. Ob ohranjanju splošnosti in načelnosti zakonskega urejanja je mogoče s podzakonskimi in notranjimi pravnimi akti organizacij zagotavljati ustrezno sorazmernost med pravnimi okviri družbenih razmerij in poljem pravno nevezanega ravnanja posameznikov in njihovih organizacij. Zoperstaviti se je treba težnjam po obsežnem in podrobnem pravnem normiranju odnosov v organizacijah in nadomeščanju moralnih, običajnih in strokovnih pravil s pravnimi normami.

Ne nazadnje kaže opozoriti na potrebno jasnost, preciznost, nedvoumnost in določnost jezikovnih izrazov v pravnih aktih. S tem se zagotavljata vrednoti pravne varnosti in zaupanja v pravo. Z opredelitvijo pojmov na začetku akta, njihovo dosledno uporabo v celotnem besedilu, razumljivimi legalnimi definicijami in logično strukturo pravnega akta uspešno sledimo določnosti pravnih zapovedi. Ureditev organizacije naj vsebuje dorečene pravne norme, ki jih nato razlagajo naslovljenci pri svojem dejanskem vedenju in ravnanju ter na koncu sodišča in upravni organi v procesu udejanjanja pravnih predpisov oziroma njihovem prenašanju iz »law in books« v »law in action«.

¹⁷ Več o načelih normiranja v Igljčar, 2021, str. 46 – 62.

Pomembno načelo pri sprejemanju splošnih in abstraktnih pravnih aktov je tudi načelo demokratičnosti, ki predstavlja možnost sodelovanja vseh zainteresiranih oseb, skupin oseb in organizacij pri pripravi vsebini pravnega akta. To načelo je potrebno upoštevati ne samo zaradi možnosti sodelovanja in enakih možnosti v procesu nastajanja akta ampak se preko načela demokratičnosti v procesu zagotavlja pluralnost interesov, vrednot in pogledov, itd. Prav usklajevanje le teh vodi v pripravo dobrega akta, ki bo kljuboval času in spremembam v družbi oz. organizaciji v kateri se sprejemajo.

3.2 Algoritemsko zajete metode nomotehnik

Računalniški algoritem mora upoštevati zaporedje nalog, ki jih je treba izvesti pri oblikovanju splošnega pravnega akta ali pa pri usklajevanju splošnih pravnih aktov v okviru pravnega sistema, tako v vertikalni kakor tudi v horizontalni smeri.¹⁸

Pripravljanje delovnih besedil splošnih pravnih aktov (zakonov, uredb, pravilnikov, statotov, odlokov itd.) je zahtevno in odgovorno strokovno delo. Splošni pravni akti in v njih vsebovane pravne norme morajo čim bolj verno odraziti družbeno stvarnost, vnesti vanjo potrebno družbeno stabilnost ter istočasno omogočiti objektivno utemeljene družbene spremembe. Za uveljavitev nakazane funkcije prava je treba spoznati osnovne družbene vrednote in postavljene cilje ter nato s splošnimi pravnimi normami, ki jih sprejemamo v določenih postopkih, urediti tiste družbene odnose, ki so pomembni za delovanje posameznikov in njihovih združenj. Oblikovanje splošnih pravnih aktov zahteva poleg poznavanja osnovnih metod normiranja še sposobnost ustreznega jezikovnega izražanja, sposobnost oblikovanja ustrezne strukture aktov in strokovno utemeljene postopke njihovega pripravljanja in sprejemanja.

(a) V procesu priprave in sprejemanja splošnih pravnih aktov:

prehajajo družbene vrednote v splošne in abstraktne pravne norme,

(b) opredeljujejo se cilji, ki jih želi doseči normodajalec ter določajo pravna sredstva za doseg te ciljev,

(c) iz množice družbenih odnosov odbira normodajalec tiste odnose, ki jih institucionalizirajo pravne norme,

¹⁸ Za več glej Chappelet 2010, str. 41-47.

(d) v pravni sistem se vključujejo nove norme ali v sistemu spreminjajo dotlej veljavne norme,

(e) vnaprej in za nedoločeno število pravnih subjektov določa normodajalec pričakovano družbeno vedenje,

(f) za določene posebne življenjske primere opredeljuje normodajalec specifične načine ravnanja, ki je drugačno od tipskega ravnanja ali navaja vzorčne primere splošnega ravnanja.

Poti, načini in pristopi (metode) navedenega organiziranega delovanja v katerem oblikujemo in postavljamo splošne pravne norme se zato raztezajo od (a) aksiološko-deontoloških, (b) pravno-političnih, (c) socioloških in (d) logičnih metod, do (e) abstraktnih ter (f) kazuističnih vidikov človeškega mišljenja.

3.3 Dejanska uporaba umetne inteligence (algoritemske)

Uporaba umetne inteligence je v veliko pomoč pri t.i. administraciji pravnega sistema in statistični obdelavi podatkov, kjer gre za ugotavljanje oziroma preverjanje in zagotavljanje skladnosti pravnih pravil v okviru določenega sistema pravil. Tega lahko definiramo kot državni, naddržavni sistem ali celo sistemu pravil določenih združenj organizacij, kot je na primer združevanje športnih organizacij v t.i. evropskem modelu športa.¹⁹ V tem delu je uporabnost umetne inteligence veliko lažje izvedljiv in sprejemljiv, kakor uporaba umetne inteligence pri uporabi pravnih norm v dejanskih situacijah, kjer gre za subsumpcijo dejanskega stanja pod pravno normo in posledično vrednotenje subsumiranega dejanskega stanja in določitev sankcije.

Tudi za ugotavljanje skladnosti dejanskega ravnanja z zahtevami pravil morajo algoritmi upoštevati pravne posebnosti nadzorovalnih procesov. Ko pravo institucionalizira določene družbene vrednote ter usmerja vedenje naslovljencev (Novak, 2024, str. 228) posega tudi v interese posameznikov in skupin. Kadar posamezni ali skupinski interesi odstopajo od javnih interesov zavarovanih s pravnimi normami, prihaja pogosto do neskladnosti ravnanja naslovljencev z normami splošnih pravnih aktov. Za ugotavljanje tega razkoraka med dejanskim in normativnim ter za sprožanje procesov, ki naj sankcionirajo protipravno delovanje

¹⁹ Resolucija Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, o ključnih značilnostih evropskega modela športa 2021/C 501/01, dostopno na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=celex%3A42021Y1213%2801%29>, dostopno dne 10.1.2025.

so zopet lahko v veliko pomoč orodja umetne inteligence. Vendar pa je ta proces veliko bolj občutljiv in tvegan, kajti posledice imajo neposreden konkreten vpliv v realnem času in prostoru, ki se jih včasih ne da rehabilitirati oz. odpraviti škodnih posledic zaradi napake v procesu sprejemanja odločitve.

4 Zaključek

Razvoj in uporaba umetne inteligence, je in bo vse bolj prisotna v vsakodnevnem delovnem okolju posameznika, organizacij in družbe, tudi v pravnem. Tako se že sedaj umetna inteligenca, kot pomoč uporabniku uporablja v procesih analize zbirke podatkov in dokumentov, pri pripravi aktov, napovedi izida sodnega postopka, zbiranja dokazov v postopkih, ko se s pomočjo umetne inteligence analizira velika količina podatkov in na tej podlagi predlaga uporabniku določeno rešitev, verjetnost izida, itd..

Za organizacije in združenja organizacij, ki jih povezuje hierarhična povezanost preko pravnih norm je uporabna vrednost umetne inteligence lahko velika pri izdelavi in zagotavljanju skladnosti dokumentov, zlasti splošnih in abstraktnih pravnih aktov v okviru določenega sistema pravil. Dodatno, kakor dokazuje praksa²⁰, pa lahko koristi tudi kot pomoč pri oblikovanju individualnih in konkretnih pravnih aktov npr. pri zagotavljanju skladnosti z ustaljeno prakso oz. z odločitvami v podobnih primerih, določanju verjetnosti, itd. Pri tem je potrebno ločiti dispozitivno pogodbeno raven od sprejemanja odločitev v sklopu postopkov, ki so lahko t.i. ugotovitveni ali deklaratorni administracijski postopki, ali pa disciplinski in sodni postopki. Predvsem v sodnih postopkih gre za veliko kompleksnejše pravno dejanje kot zgolj uporaba abstraktne pravne norme v konkretni zadevi, kjer odločitev poleg subsumpcije dejanskega stanja pod pravno normo zahteva in predstavlja celovitejšo vrednotno oceno, vrednotenje okoliščin, dejstev, čutnih zaznav ljudi, itd.

Ne glede na dejstvo, da so orodja umetne inteligence lahko uporabniku v veliko korist, pa je potrebno opozoriti tudi na dileme in odprta vprašanja, ki se pojavljajo ob uporabi algoritmov umetne inteligence in njenem učenju v pravu. Še posebej pa v postopkih sprejemanja odločitev v različnih postopkih, kot so npr. sodni postopki, ki za posameznika lahko predstavljajo poseg v eksistenčne dobrine. Prav etičnost in zagotavljanje nadzora na delom umetne inteligence, na kar opozarja tudi zgoraj

²⁰ Npr. Nekatera sodišča v Združenih državah uporabljajo t.i. Correctional Offender Management Profiling for Alternative Sanctions za določanje verjetnosti ponovljivosti dejanja, [https://en.wikipedia.org/wiki/COMPAS_\(software\)](https://en.wikipedia.org/wiki/COMPAS_(software)), dostopno dne 10.1.2025.

omenjena Uredba EU, je pri tem ključna skrb in omejitve. Ne glede na koristnost in uporabnost orodij umetne inteligence mora, t.i. rdeči gumb za sprejem končne odločitve, ostati v rokah človeka, njegovega razuma in odgovornosti. Kajti človek preko svojega znanja, izkušenj, ki jih je pridobil v okviru izobraževanja, socializacije in odnosov v realnem - materialnem svetu še vedno predstavlja varnost in zaupanje, da bo odločitev sprejeta razumno in v skladu s korpusom družbenih vrednot, ki naj bi se odsevale v času in prostoru. Kot piše npr. Sklaroff 2017²¹, je načelo bona fides nemogoče izraziti v računalniški kodi. Zaenkrat!

Literatura

- Iglčar Albin (2012), Zakonodajna politika, LexPera GV Založba, Ljubljana
- Jean – Loup Chappelet (2010), *Autonomy of sport in Europe*, Council of Europe Publishing
- Kranjc Janez (2024), Pravo in pravniki v sodobni družbi, *Pravnik*, 1.79 (141), št. 9-10, Ljubljana, str. 565 - 568
- Kerrigan Charles (2022), ed. *Artificial Intelligence: law and regulation*, Edward Elgar Publishing
- Novak Aleš (2024), Navidezne aporija zlorabe pravice, v Novak, Pavčnik (2024) *Izvrševanje in zloraba pravice*, LexPera Gv Založba, Ljubljana (str. 215 – 253)
- Nicholas William Barber (2010), *The Constitutional State*, Oxford University press
- Rožle Prezelj (2020), Avtonomija športa in športnih organizacij, v Bergant Rakočević ed (2020) *Šport in pravo*, Maribor: Inštitut za lokalno samoupravo Maribor; Ljubljana: Pravna fakulteta, Društvo za športno pravo, Uradni list Republike Slovenije, (str. 25 - 41)
- Sklaroff, J. M. (2017). Smart contracts and the cost of inflexibility. *University of Pennsylvania Law Review*, 166, 263–303. https://scholarship.law.upenn.edu/prize_papers/9/

²¹ Sklaroff, J. M. (2017). Smart contracts and the cost of inflexibility. *University of Pennsylvania Law Review*, 166, 263–303. https://scholarship.law.upenn.edu/prize_papers/9/, dostopno dne 11.1.2024.

